

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Tomáš Pokorný
Téma práce:	Trestný čin krádeže podle § 205 tr. zák.
Rozsah práce	69 stran celkem, z toho 56 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	2.5.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Krádež patří v praxi vůbec mezi nejčastější trestné činy. Pod pojmem krádeže si i laik velmi dobře představí, oč jde, zdálo by se proto, že právní úprava krádeže zvláště při zohlednění staletého či tisíciletého vývoje bude jasná a nebude existovat žádný aktuální problém, který by zůstával nevyjasněn. Přesto s přihlédnutím k vývoji právní úpravy jen v posledních několika desítkách let lze konstatovat, že tomu tak není, že změny legislativní úpravy přinášejí stále nové problémy, kterými je třeba se zabývat a je řešit. To platí i pro změny úpravy zavedené současným trestním zákoníkem, především pak sporné pojetí krádeže recidivujícího pachatele podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, problematické jsou i dopady zdánlivě drobných změn v obecných ustanoveních při postihu krádeže v praxi (např. tzv. dělání zdi jako forma pomoci apod.), stanovení hranic škod v § 138 tr. zákoníku apod. I s ohledem na změny ve stávající zákonné úpravě tak jde o téma stále živé a aktuální, tedy vhodné ke zpracování v diplomové práci.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

- teoretické znalosti – byly potřeba především znalosti z oboru trestního práva hmotného, případně též z kriminologie, či kriminalistiky, či dalších doprovodných věd kriminálních,
- vstupní údaje a jejich zpracování – diplomant se měl zabývat současnou právní úpravou, měl zohlednit judikaturu ji vykládající, příp. provést srovnání historické či mezinárodní, či provést vlastní výzkum výskytu tohoto trestného činu v praxi,
- použité metody – odpovídající tématu; autor převážně s oporou o dosavadní literaturu pracoval deskriptivní metodou, doplněnou zčásti o metodu analytickou, méně pak syntetickou.

3. Formální a systematické členění práce

Práce svou strukturou i náležitostmi odpovídá standardu diplomových prací.

Diplomant rozdělil práci do čtyř základních kapitol, z nichž první tvořící jakýsi úvod do tématu byla mimořádně stručná, má být věnována významu a postavení krádeže v rámci společnosti (již jen tento název kapitoly je poněkud krkolomný a zvědavý čtenář nemůže mít příliš přesnou představu, co od kapitoly očekávat – jak společnost krádež vnímá, jak moc se krade či spíše jaký má být postih krádeže a jeho právní úprava?), k obsahové náplni viz níže. Druhá kapitola má být ústředním představením současné právní úpravy krádeže, tento rámec ovšem v obsahu značně přesahuje a dává jakési stručné poučení o obecném členění znaků trestného činu v tuzemsku, což konkretizuje na trestném činu krádeže. Třetí kapitola je věnována specifickému výzkumnému úkolu, který si diplomant vytyčil, a sice tzv. covidovým krádežím, neboli krádežím páchaným v době šíření nemoci COVID-19 za současných masivních opatření státu proti jejímu šíření, což se v aplikační praxi projevovalo použitím okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. V poslední čtvrté kapitole diplomant načrtl právní úpravu německou a provedl srovnání s úpravou českou. Kapitoly jsou kromě první vnitřně členěny na podkapitoly. Struktura práce se tak jeví jako vcelku logická, má své vnitřní uspořádání jdoucí od obecného ke zvláštnímu (nástin úpravy a pak její aplikace ve zvláštních situacích), byť by se i proti ní jisté výhrady mohly vznést. Uspořádání kapitol je vcelku srozumitelné, úroveň kapitol a podkapitol je sice více (až 4 řády), nicméně na první pohled působí přehledně, zpravidla lze pod příslušnou rubrikou nalézt, co čtenář očekává (být i zde by bylo možné jisté výhrady vznést – např. pojednání o účastenství v rubrice o subjektu jako skupině typových znaků a součásti skutkové podstaty trestného činu, vůbec je tato podkapitola věnována otázkám jiným, než jak se subjekt obecně u nás vykládá).

4. Vyjádření k práci

Autor si zvolil ke zpracování téma tradiční, na které bylo již mnoho napsáno v odborné literatuře, k němuž je bohatá judikatura, o kterém pojednává též mnoho kandidátských prací. Na nedostatek vstupních podkladů si proto v tomto smyslu nelze stěžovat, naopak v jejich množství spočívá úskalí přehlednutí mnohých z nich. Na práci je bohužel poněkud patrné, že se autor s mnohými zevrubně neseznámil, vycházel jen z hlavních obecně známých zdrojů jako jsou některé vybrané učebnice a komentáře, u nichž se ovšem zpravidla omezil jen jím vybrané zástupce.

V první útlé kapitole, která snad mohla být součástí úvodu, učinil autor jisté historické reminiscence, za vzorové si pro připomínku vybral římské právo, parafrázoval učebnice římského práva, pak ale rovnou přeskočil do naší současné právní úpravy, aniž by bylo zřejmé, proč historickou připomínku činil, proč si vybral zrovna římské právo, proč staletí vývoje právní úpravy a pojetí krádeže (mimořádně velmi zajímavé) u nás pomínul. Pak zmínil statistiku, nicméně opět jen v jakémsi náčrtu převzatého vyhodnocení z jiných pramenů bez náležitého rozboru, přičemž takto učiněné závěry se zdají být dosti nepřesné – pokud by páchaly se ze 2/3 krádeže prosté a z 1/3 krádeže vloupáním, jak diplomant tvrdí, vyplýval by z toho závěr, že kapesní krádeže, krádeže s násilím po činu, případně krádeže na evakuovaném území se vůbec nepáchají, ač to zjevně není pravda.

Jádrum pojednání by měla být kapitola druhá, která ovšem poněkud trpí tím, že autor (jistě poučenému) čtenáři představuje v kostce obecnou část trestního práva hmotného, a sice základy trestní odpovědnosti, ač je to velmi nadbytečné. Tyto pasáže mají jednak dílčí nesrovnalosti (jako např. velmi stručné pojednání o trestné součinnosti v pasáži o subjektu, jak bylo uvedeno shora), především ale takové pojednání vyplňuje prostor, který mohl být specificky věnován krádežím, přitom právě takového pojednání je zde poskrovnu a rozbor nejde vůbec do hloubky. Tak mi např. chyběl rozbor skupinových krádeží, zejména v organizované skupině, pojednání o souběhu trestného činu krádeže s dalšími trestnými činy, jako např. s trestným činem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, jde-li o kapesní krádež peněženky, v níž je uložena platební karta, čemuž byla v poslední době

věnována také velká pozornost v odborné literatuře i judikatuře (viz střet názorů o úmyslu u Musila a Šámala, ovšem s jejich pojednáními autor nepracoval). Problém uvedeného jednočinného souběhu je významný i z hlediska procesního, pokud pachatel jedná jako člen organizované skupiny, což opět nebylo předmětem úvah autora – srov. v tomto směru zajímavé a velmi sporné závěry v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1149/2015. Podobně autor pojednával obecně o znacích trestného činu, namísto aby se soustředil na znaky skutkové podstaty krádeže, nepodal zevrubný jejich výklad, pomíjel přitom i publikovanou judikaturu z poslední doby – tak např. rozhodnutí č. 51/2018 Sb. rozh. tr. k velmi spornému pojmu „přisvojit“. Podobně vlastně ani vůbec nevysvětlil, co znamená znak „zmocní“, který je základem skutkové podstaty krádeže, nevěnoval pozornost sporným případům, kdy je tento znak již naplněn a kdy se věc ještě stále nachází v původní moci oběti – viz např. rozhodnutí č. 53/1999 Sb. rozh. tr., do kdy je možná obrana před útokem, kdy se útok považuje za skončený a jde o mstu či vynucování vrácení ukradené věci, jak je to s krádežemi v obchodě se samoobslouhou, jak je to s věcmi odloženými, ztracenými, opuštěnými apod.). Velmi sporné jsou též případy účasti více osob na témže trestném činu, mohlo být pojednáno o tom, které z více osob, z nichž jen některá splňuje podmínku zvláštní vlastnosti v podobě recidivy ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zákoníku, lze tuto okolnost vytýkat, jak by tomu bylo při současném splnění podmínek § 205 odst. 1 tr. zákoníku, jak při splnění podmínek jen § 205 odst. 2 tr. zákoníku apod. Tomu všemu za rozboru judikatury mohla být věnována pozornost namísto teoretických úvodů, v čem obecně spočívá např. jednání či následek.

Další stěžejní kapitolou měl být rozbor judikatury ke krádeži z doby nouzového stavu z důvodu šíření nemoci COVID-19. Diplomant se seznámil s tehdejší aplikační praxí, na můj vkus příliš podrobně a nadbytečně reprodukoval jednotlivá rozhodnutí soudů nižších stupňů, která ale nemají judikatorní význam. Také diplomant podle mého soudu příliš nekriticky přebírá kritiku stávající právní úpravy i aplikační praxe z jiných prací a málo zohledňuje, že judikatorní význam měla až rozhodovací činnost Nejvyššího soudu, který hned v druhé věci, v níž rozhodoval, učinil přelomové rozhodnutí, o němž diplomant též referoval (sp. zn. 15 Tdo 110/2021). Nezhlednil přitom, že úplně všichni obvinění mohli tohoto výsledku dosáhnout, pokud by využili všech opravných prostředků, které se jim nabízely (odvolání a dovolání). Podobně jako dříve nekriticky přejal námitky proti úpravě recidivy jako zákonného znaku krádeže s tím, že údajně má jít o nezákonné stanovení zkušební doby.

Pojednání diplomant zakončil stručným představením (pod pojmem rozbor, jak uvádí, bych si představoval jinou hloubku pojednání) německé zákonné úpravy krádeže, opět se primárně soustředil na porovnání systému znaků trestného činu, a to opět nikoli zcela bez pochybností – např. pokud jde o tvrzené zařazení prvku viny/Schuld coby znaku skutkové podstaty (viz první věta k pojmu Schuld), kam se však tradičně (a to jen podle některých teorií) řadí jen forma viny (úmysl a nedbalost), zatímco vina stojí samostatně. Vůbec pak nemohu souhlasit s tvrzením, že by německý systém znaků trestného činu byl v zásadě stejný jako český. Diplomant dále představil zákonnou úpravu zejména trestného činu krádeže, ale i dalších majetkových trestných činů, a porovnal ji s úpravou českou.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce v podobě analýzy české právní úpravy byl snad (alespoň zčásti) splněn (s určitými výhradami – viz výše), dále bylo záměrem provést analýzu rozhodovací praxe soudů v období nouzového stavu v době šíření nemoci COVID-19, což též autor provedl. Avizované návrhy de lege ferenda jsou porůznu uvedeny v práci, nejsou
--------------------	---

	souhrnně prezentovány na koncích kapitol ani stručně představeny v jejím závěru.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomant zpracoval práci samostatně, využití zdroje poznání řádně označil. Nejde o plagiát, autor vycházel především z textu právních předpisů, jakož i z uznávaných komentářových a učebnicových výkladů, na řadě míst opíral své úvahy o publikované články. Zdroje vždy řádně vyznačil. Práce má do značné míry (zvláště v popisných pasážích) kompilační charakter. Na některých místech se ovšem diplomant odvážil prezentovat svůj názor a jej též podložit.
Logická stavba práce	Jak bylo uvedeno shora, práce je vcelku vhodně a logicky strukturována, byť by i zde bylo možno některé výhrady vznést.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor citoval z cizích prací standardním způsobem. Přehled použité literatury není s ohledem na zvolené téma nijak obsáhlý, spíše naopak je velmi omezený, což lze považovat za nedostatek práce, jak již bylo naznačeno shora, uvedena je totiž jen základní odborná literatura, která by měla být uvedena u jakékoliv kandidátské práce z oboru trestního práva hmotného a k tomu jen několik málo příspěvků na dané téma. Chybí tak zejména alternativní učebnice a komentáře (např. pominul např. komentář Wolters Kluwer autorského kolektivu Draštíka, ale i komentáře nakladatelství ANAG od Vantucha, Linde od autorského kolektivu Fenyka a dalších, C. H. Beck od Prouzy, Leges od autorského kolektivu Jelínka, podobně i učebnic je na trhu více), přehled článků na dané téma také obsahuje jen omezený výběr. Také cizojazyčná literatura i s ohledem na prováděné mezinárodní srovnání je velmi omezená (pouze dva díly téže učebnice a jeden komentář). Při citaci jinak dodržoval jednotný formát, který je založen na normě ČSN ISO 690 a v zásadě jí odpovídá. Za určitý nešvar považuji též citaci soudních rozhodnutí, aniž by bylo současně deklarováno, že byla publikována ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek – viz např. poznámky pod čarou č. 62-64, 72 nebo 77, neboť podle práce jde o běžná rozhodnutí mnohdy i krajských soudů, která jinak obecně nemají judikatorní význam, který jim propůjčuje až všeobecná shoda na právním názoru a jeho publikace v uvedené sbírce.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy je dostatečná zejména ve 3. kapitole, ve 2. by mohl jít autor více do hloubky.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je vcelku dobrá, jednotlivé kapitoly a podkapitoly jsou dobře vyznačeny, stejně tak je text vhodně členěn do odstavců. Autor nevyužívala tabulky ani grafy.

Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska jazykového a stylistického je práce na slušné úrovni, byť se tu a tam objevují gramatické chyby (zejména pokud o interpunkci), stylistika je ještě mírně nevyzrálá.
-------------------------------	--

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě. <ol style="list-style-type: none"> 1. Autor by mohl alespoň při obhajobě souhrnně přednést vlastní návrhy de lege ferenda, shledal-li ve stávající právní úpravě nedostatky. 2. Mohl by sdělit, jaký má názor na kapesní krádeže organizovanými skupinami, kradou-li současně platební prostředky. 3. Mohl by vysvětlit pojmy zmocnění a přisvojení si cizí věci i s odkazem na judikaturu.
Navržený klasifikační stupeň	2

V Praze dne 26. 5. 2023

JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
oponent